

DZIECKO DOTKNIŁO PRZEMOC

ISBN 978-83-920401-4-9

ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA DLA DZIECI
DO WYDZIAŁU PSYCHOLOGII I PEDAGOGII W RODZINIE.

W wymienionych o rodkach udzielana jest nieodpłatnie kompleksowa pomoc dla ofiar przest pstw głównie w zakresie: porad prawnych, psychologicznych, terapii, asysty w czasie procesu, informacji o innych formach pomocy udzielanych przez jednostki Sieci Pomocy Ofiarom Przest pstw.

W wymienionych o rodkach udzielana jest nieodpłatnie kompleksowa pomoc dla ofiar przest pstw głównie w zakresie: porad prawnych, psychologicznych, terapii, asysty w czasie procesu, informacji o innych formach pomocy udzielanych przez jednostki Sieci Pomocy Ofiarom Przest pstw.

„Dziecko dotkni te przemoc - zapewnienie bezpiecze stwa dla dzieci do wiadczaj cych przemocy w rodzinie”

Poradnik dla nauczycieli i pracowników
pomocy społecznej

Jaworzno, 2008

O rodek Wspierania Inicjatyw Społecznych

Opracowanie dostępne jest w Internecie na stronie www.owis.org.pl

Poradnik został opracowany w ramach projektu pt. „Chrońmy dzieci przed przemoc”

Opracowała: Mirela Pawlikowska
na zlecenie Ośrodka Wspierania Inicjatyw Społecznych
Opracowanie graficzne i druk: Drukarnia G&G Wydawnictwo S.C.
Nakład: 500 egz.

Niniejsza publikacja została opublikowana dzięki pomocy finansowej Unii Europejskiej. Za treść tego dokumentu odpowiada Ośrodek Wspierania Inicjatyw Społecznych, poglądy w nim wyrażone nie odzwierciedlają w żadnym razie oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej.

ISBN 978-83-920401-4-9

44 - 200 Rybnik, ul. Byłych Wiśniów Politycznych 3, tel. 032 422-43-372, 032 422-43-378.

O rodek czynny od poniedziałku do piątku w godz. od 9,00 do 17,00, w sobot od godz. 8,00 do 12,00.

Swym zasięgiem obejmuje obszar działania Środka Rejonowego w Rybniku, Gliwicach, Raciborzu, Orzechach, Jastrzębiu Zdroju i Wodzisławiu Śląskim.

41 - 106 Siemianowice Śląskie, ul. Kapicy 15, tel. 032 220-79-69, mail: sspop@neostrada.pl.

O rodek czynny od poniedziałku do piątku w godz. od 8,00 do 20,00, w sobot od godz. 9,00 do 13,00.

Swym zasięgiem obejmuje obszar działania Środka Rejonowego w Mikołowie, Katowicach, Siemianowicach Śląskich. Ponadto z porad mogą korzystać osoby potrzebujące pomocy z obszaru działania siedmiu Środków Rejonowych.

41 - 200 Sosnowiec, ul. Kruczkowskiego 2, tel. 032 363-41-40.

O rodek czynny w poniedziałek, wtorek i piątek od godz. 15,30 do 21,00, wtorek od godz. 17,00 do 21,00, w czwartek od 16,00 do 21,00, w sobot od godz. 8,00 do 14,00.

Swym zasięgiem obejmuje obszar działania Środka Rejonowego w Sosnowcu, Dąbrowie Górniczej, Mysłowicach, Jaworznie. Ponadto z porad mogą korzystać osoby potrzebujące pomocy z obszaru działania siedmiu Środków Rejonowych.

41- 800 Zabrze ul. Sienkiewicza 36, tel. 032 373-60-14, mail: lowzabrze@wp.pl.

O rodek czynny od poniedziałek do piątku od godz. 15,00 do 20,00 w sobot od godz. 8,00 do 13,00.

Swym zasięgiem obejmuje obszar działania Środka Rejonowego w Zabrzu Gliwicach, Rudzie Śląskiej, Tarnowskich Górach oraz Mikołowie.

42 - 400 Zawiercie ul. Mrzygłodzka 35, tel. 032 670-02-24, mail: lowzawiercie@wp.pl.

O rodek czynny od poniedziałku do piątku w godz. od 13,00 do 19,00, w sobot od godz. 8,00 do 15,00.

Swym zasięgiem obejmuje obszar działania Środka Rejonowego w Myszkowie, Zawierciu i Czestochowie.

Lokalne O rodki Wsparcia działaj ce w ramach Sieci Pomocy Ofiarom Przest pstw

Lokalne O rodki Wsparcia zostały powołane przez Ministra Sprawiedliwoci Zarz dzeniem Nr-164/07/DWOiP z dnia 28 sierpnia 2007 r. w sprawie wdro enia w wybranych województwach Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przest pstw oraz organizacji i zakresu działania Lokalnych O rodków Wsparcia. Zarz dzenie to zostało opublikowane w Dzienniku Urz dowym Ministra Sprawiedliwoci z dnia 17 pa dziernika 2007 Nr 7 poz.32.

Na terenie województwa lskiego od 01 pa dziernika 2007 r. funkcjonuje osiem Lokalnych O rodków Wsparcia:

43 - 300 Bielsko Biała, ul. Paderewskiego 5, tel. 033 819 -20 - 00,
mail: low-bielsko@wp.pl.

O rodek czynny w poniedziałek i pi tek od godz. 9,30 do 19,00, wtorek i czwartek od godz.8,00 do 20,00, w rod od godz. 8,00 do 19,00 oraz w sobot od godz. 8,00 do 14,00.

Swym zasi giem obejmuje obszar działania S du Rejonowego w : Bielsku - Białej, Cieszynie i ywcu. Ponadto z porad mog korzysta osoby potrzebuj ce pomocy z obszaru działania siednich S dów Rejonowych.

41 - 907 Bytom, ul. Orzegowska 20a, tel. 032 280-18-77,
mail: lowbytom@op.pl.

O rodek czynny od poniedziałku do pi tku w godz. od 13,00 do 20,00, w sobot od godz. 8,30 do 13,30.

Swym zasi giem obejmuje obszar działania S du Rejonowego w Bytomiu, Chorzowie i B dzinie. Ponadto z porad mog korzysta osoby potrzebuj ce pomocy z obszaru działania siednich S dów Rejonowych.

42 - 202 Cz stochowa, ul. Powsta ców 1/3, tel. 034 368-19 13,
mail: lowczestochowa@wp.pl.

O rodek czynny od poniedziałku do pi tku w godz. od 12,00 do 18,00, w sobot od 9,00 do 14,00.

Swym zasi giem obejmuje obszar działania S du Rejonowego w Cz stochowie, Lubli cu i Myszkowie.

Przemoc w rodzinie to ka de działanie jednego z członków rodziny lub zaniedbanie, które zagra aj yciu, cielesnej i psychicznej integralno ci lub wolno ci innego członka tej samej rodziny b d powa nie szkodz jego (jej) osobowo ci.

**Browne K., Herbert M. (1999),
Zapobieganie przemocy w rodzinie,
Pa stwowa Agencja Rozwi zywania
Problemów Alkoholowych, Warszawa**

ZAMIAST WST PU

Obiegowa opinia na temat wychowania mówi, e bicie dzieci od czasu do czasu si przydaje. Niewielu Polaków bicie dziecka okre la mianem przemocy. Rodzice s wr cz przekonani, e maj prawo da klapsa (ewentualnie co mocniejszego) je li dziecko nie spełnia ich polece lub wymyka si władzy rodzicielskiej...

Wielu dorosłych natomiast twierdzi: „Ja obrywałem/łam od moich rodziców i wyrosłem/łam na porządnego człowieka, więc i mojemu dziecku nic się nie stanie, jak czasem dostanie łanie”.

Ci, którzy mają okazję uczestniczyć w warsztatach „**Szkoły dla Rodziców**”¹ dopiero uświadomiamy sobie, jak wielką szkodę wyrządzają swoim dzieciom, stosując kary fizyczne lub słowne formy poniżania dziecka (kpin, ironię, wyzwiska).

Zjawisko przemocy wobec dzieci jest problemem społecznym na całym świecie, również w Polsce.

Przemoc wobec dzieci zdarza się wszędzie - w rodzinach bogatych i ubogich, w środowiskach marginesu społecznego oraz w tak zwanych „dobrych domach”. Najczęściej sprawcami bywają rodzice. W dalszej kolejności: opiekunowie, krewni, wychowawcy lub nawet znajomi. W większości sprawców to ludzie „normalni”, cieszący się pełnym zdrowiem psychicznym, nie radzący sobie jednak z trudnymi emocjami. Tylko niewielu sprawców przemocy to ludzie chorzy psychicznie.

W procesie wychowania, od czasu do czasu, każdy rodzic popełnia błędy i zachowuje się wobec dzieci bezsensownie, nawet agresywnie. Jeżeli jednak takie zachowanie staje się regułą, to znak, że rodzina potrzebuje pomocy.

Dziecko ofiarą przemocy i jego rodzina nie są w stanie pomóc sobie sami. Zazwyczaj jest to zakłócenie kręgu działań, z wzorami przekazywanymi z pokolenia na pokolenie, z którego trudno się wyrwać.

Przemoc wobec dzieci może mieć ogromne konsekwencje. Ogranicza ich umiejętność podejmowania decyzji, bycia twórczym i zaradnym człowiekiem w przyszłości. Przeszkadza, wszelkiego rodzaju uzależnienia oraz inne przejawy niedostosowania społecznego, a także maltretowanie własnych dzieci, szczególnie u osób, które same były ofiarami przemocy w dzieciństwie.

Charakteryzując rodziców stosujących przemoc oraz doświadczających przemocy dzieci (np. Browne i Saqi 1988) wyróżniono następujące ważne elementy szacowania ryzyka i potrzeby ochrony dziecka w relacji rodzic - dziecko:

¹Na podstawie książki „Jak mówić, aby dzieci nas słuchały? Jak słuchać, aby dzieci do nas mówiły?” A. Mazlish, E. Faber.

podmiot prowadzący punkt: Punkt Interwencji i Porad przy Prezydencji Miasta Zawiercie

lokalizacja: Miejski Ośrodek Kultury

adres: ul. Piastowskiej 1, Zawiercie

 kontakt: (32) 6724331

punkt funkcjonuje: wtorki, czwartki 9.00 - 13.00

nie zostały wprowadzone stałe dyżury, zgodnie z ustaleniami w koniecznie ci konsultacji, pracownik punktu nawiąże kontakt z przedstawicielami kierownictwa KPP w Zawierciu.

ORY

podmiot prowadzący punkt: Ośrodek Interwencji Kryzysowej

lokalizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

adres: ul. Boryska 13, 44-240 Ory

 kontakt: 4357840, 4343415

punkt funkcjonuje: poniedziałek - piątek 8.00 - 20.00

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:

II czwartek miesiąca 16.00 - 18.00

YWIEC

podmiot prowadzący punkt:

Powiatowy Punkt Konsultacyjny Dla Ofiar Przemocy

lokalizacja: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

adres: ul. ks. Prałata S. Słonki 24, 34-300 Ywiec

 kontakt: (33) 8619419

punkt funkcjonuje: wtorki 15.00 - 17.00

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów: wtorki 15.00 - 17.00

podmiot prowadzący punkt: Powiatowy Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

adres: ul. Wałowa 30, 44-307 Wodzisław Śląski

 kontakt: (32) 4556032

punkt funkcjonuje: całodobowo

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:

wtorki od godz. 14.00 - 16.00

ZABRZE

podmiot prowadzący punkt:

Komenda Miejska Policji w Zabrze, Forum Organizacji Pozarządowych "Razem"

lokalizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

adres: Zabrze 41-800, ul. Roosevelta 40 I piętro, pok. 114

 kontakt: 277 78 55

punkt funkcjonuje: piątki 9.00 - 13.00

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów: piątki 9.00 - 13.00

ZAWIERCIE

podmiot prowadzący punkt: Punkt Pomocy Rodzinie w Sytuacjach

Kryzysowych przy Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawierciu

adres: ul. Powstańców 1. 6, 42-400 Zawiercie

kontakt: (32) 6722175

 punkt funkcjonuje: poniedziałki 17.00 - 19.00

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:

1 x w miesiącu poniedziałek 17.00 - 19.00

→ **Wiedza i postawy wobec wychowywania dziecka.** Rodzice stosujący przemoc mają nierealistyczne oczekiwania wobec zdolności własnych dzieci, ujawniają wobec nich bardzo wysokie wymagania (Feshbach 1980). Wiele przypadków przemocy wynika z bezsensownych starań rodziców, by skłonić dziecko do zachowań, które wykraczają poza aktualny etap jego rozwoju.

→ **Postrzeżenie przez rodzica zachowania dziecka.** Rodzice stosujący przemoc postrzegają swoje dziecko jako wymagające i irytujące. Może być to związane z faktem, że dzieci będące ofiarami przemocy częściej ujawniają problemy zdrowotne, zaburzenia jedzenia i snu. (Rosenberg i Reppucci 1983). Browne i Saqi (1987) analizują sposób postrzegania dzieci przez matki w rodzinach stosujących przemoc i zauważyli, że w stanie stresu rozumują one błędnie lub negatywnie oceniają dziecko.

→ **Spostrzeżenie dziecka** - Hyman i Mitchell (1975) porównywali dzieci, wobec których stosowano przemoc fizyczną z grupą dzieci pozbawionych właściwej opieki w rodzinnym domu. Wykorzystywano przy tym Test Stosunków Rodzinnych Anthony-Bene. Bicie dzieci wyrażały zdecydowanie mniej uczuć wobec matki, zarówno pozytywnych jak i negatywnych. Dzieci pozbawione opieki, ale nie doświadczające przemocy fizycznej, wyrażały zarówno pozytywne, jak i negatywne uczucia.

→ **Szacowanie emocji rodziców i ich reakcji na stres** - cech wspólnych sprawców przemocy jest podwyższony poziom pobudzenia w sytuacjach stresowych (Frodi i Lamb 1980, Wolfe 1983). Tricett i Kuczyński (1986) stwierdzili, że sprawcy przemocy są zwolennikami karaniania, groźby dziecku, krzyku na nie, niezależnie od typu niewłaściwego zachowania.

→ **Obserwowanie zachowania i interakcji rodzica i dziecka.** W badaniach obejmujących interakcje stosujących przemoc matek z własnymi dziećmi badacze zauważyli, że matki te ingerują w zachowania dziecka, przeszkadzają w zabawie, niekiedy jawnie okazują wrogość. Natomiast matki zaniedbujące dzieci wykazywały bierność, brak zaangażowania w kontakt z dzieckiem.

- **Ocena przywi zania małego dziecka do rodzica.** Wielu stosuj cych przemoc rodziców było ofiarami przemocy w dzieci stwie (England 1988). W niektórych przypadkach zwi zek mi dzy doznawaniem przemocy w dzieci stwie i stosowaniem jej wobec własnych dzieci jest skutkiem zbyt słabych relacji z własnym rodzicem i zakłóce w tworzeniu si „bezpiecznego przywi zania”.
- **Ocena jako ci pełnienia roli rodzicielskiej** - mo e by dokonywana w czterech wymiarach charakteryzuj cych sposób opiekowania si dzieckiem: wra liwo - brak wra liwo ci, akceptacja - odrzucenie, współdziałanie - ingerowanie, dost pno - ignorowanie (Maccoby 1980). Na te wymiary rzutuj postawy rodzicielskie, emocje i sposób postrzegania dziecka. Wymiary te s wzajemnie powi zane i decyduj o tym, na ile prawdopodobne jest odrzucenie dziecka.

Czym jest przemoc wobec dzieci i jak j diagnozowa ?

W literaturze fachowej wskazuje si na cztery kategorie przemocy wobec dzieci:

- **Przemoc fizyczna** to wszelkiego rodzaju działania wobec dziecka powoduj ce nieprzypadkowe urazy (stłuczenia, złamania, zasinienia itp.).
- **Seksualne wykorzystanie dzieci** to ka de zachowanie osoby dorosłej, silniejszej i/lub starszej, które prowadzi do seksualnego zaspokojenia kosztem dziecka. W tym rozumieniu nadu ycia seksualne obejmuj zachowania ekshibicjonistyczne, uwodzenie, wiadome czynienie z dziecka wiadka aktów płciowych, zach canie do rozbierania si czy ogl dania pornografii.
- **Przemoc emocjonalna (psychiczna)** to rozma y lne, nie zawieraj ce aktów przemocy fizycznej zachowania dorosłych wobec dzieci, które powoduj znacz ce obni enie mo liwo ci prawidłowego rozwoju dziecka, w tym zaburzenia osobowo ci, niskie poczucie własnej warto ci, stany nerwicowe i l kowe. Do kategorii tego typu zachowa zaliczy mo na m.in. wyzwiska, gro by, szanta , straszenie, emocjonalne odrzucenie, nadmierne wymagania nieadekwatne do wieku i mo liwo ci psychofizycznych dziecka.
- **Zaniedbywanie dziecka** to niezaspokojenie jego podstawowych potrzeb zarówno fizycznych (wła ciwe od ywanie, ubieranie, ochrona zdrowia, edukacja), jak i psychicznych (poczucie bezpiecze stwa, miło rodzicielska, troska)

WI TOCHŁOWICE

podmiot prowadz cy punkt: Wspólnie: KMP, MOPS i ZOZ
 lokalizacja: Specjalistyczny O rodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy - Przysta
 adres: ul. Zubrzyckiego 36, 41-600 wi tochłowice

 kontakt: (32) 3452165

punkt funkcjonuje: całodobowo

terminy pełnienia dy urów przez policjantów: od poniedziałku do pi tku stosownie do potrzeb

TARNOWSKIE GÓRY

podmiot prowadz cy punkt: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
 adres: ul. Sienkiewicza 16, 42-600 Tarnowskie Góry

 kontakt: (32)3818101

punkt funkcjonuje: poniedziałki 15.00 - 17.00

terminy pełnienia dy urów przez policjantów: poniedziałki 15.00 - 17.00

WODZISŁAW L SKI

Podmio prowadz cy punkt:
 Stowarzyszenie Radli skie Biuro Porad Obywatelskich
 lokalizacja: Budynek MOPS i KP Radlin
 adres: ul. Solskiego 15, 44-310 Radlin

 kontakt: (32) 4530728

e-mail: bporadlin@free.ngo.pl

punkt funkcjonuje: poniedziałki i wtorki 10.00 - 14.00, roda 15.00 - 18.00, czwartki 14.30 - 16.30

terminy pełnienia dy urów przez policjantów: w dniach i godzinach otwarcia punktu (j.w.)

podmiot prowadzący punkt:

Stowarzyszenie Pomocy Kobiety i Młodzieży "Kangurek"

adres: Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych

ul. Budryka 2, 41-103 Siemianowice Śląskie

 kontakt: (32) 229 46 62

e-mail: szok-zsoiz@tlen.pl

punkt funkcjonuje: od poniedziałku do czwartku 14.00 - 17.30

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:

stosownie do potrzeb, bez określenia czasowego

SOSNOWIEC

podmiot prowadzący punkt: Punkt Informacyjny - Konsultacyjny

adres: ul. Hallera 68

 kontakt: (32) 291-22-90

punkt funkcjonuje: poniedziałek - 18.00 - 19.00, wtorek, piątek - 16.00 -

18.00, środa - 14.30 - 15.30,

czwartek - 15.30 - 17.00

podmiot prowadzący punkt: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

adres: ul. Kisielewskiego 4, 41-219 Sosnowiec

 kontakt: (32) 292-02-03

punkt funkcjonuje: I poniedziałek miesiąca - 16.00 - 18.00

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:

I poniedziałek miesiąca - 16.00 - 18.00

podmiot prowadzący punkt: Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy

adres: ul. Szymanowskiego 5a, 41-219 Sosnowiec

 kontakt: (32) 298 93 87

punkt funkcjonuje: codzień w godz. 8.00 - 20.00

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:

I i III środa - 16.00 - 18.00

Polska badaczka, A. Piekarska (1991) do bardziej „wyrazistych” form przemocy emocjonalnej, psychicznej w stosunku do dziecka zalicza:

- groby, ostrzeżenia
- krzyczenie na dziecko, wrzeszczenie
- o mieszkanie, wyszydzanie, wyzywanie
- przekleństwa
- groby wyrzucenia z mieszkania lub wysłania do poprawczaka.

Browne i Herbert (1999) określają przemoc psychiczną, jako następujące zachowania:

- zadawanie cierpienia psychicznego poprzez kontrolowanie i ograniczanie kontaktów ofiary z przyjaciółmi, szkołą i miejscem pracy
- przymusowa izolacja i uwiązanie, zmuszanie do oglądania obrazów i aktów przemocy
- zastraszanie, groby wyrzuceniem krzywdy fizycznej zarówno bliskiej osobie, jak i innym
- stosowanie pogrodek, wyzwisk, szantażu, groby popełnienia samobójstwa, znieważanie i nadzwierżtamianie i niszczenie prywatnej własności.

Zachowania, które ze względu na swoje konsekwencje są maltretowaniem psychicznym, często społecznie akceptowane, komponowane w niewłaściwie pojmowane role rodziców, opiekuna dziecka. Są także trudne do zdefiniowania, czasami bardzo subtelne i nieczytelne dla osób z zewnątrz. Opiekunowie dziecka często nie uznają ich za nadużycie i nie uwiadomiasobie cierpienia dziecka.

Wiele definicji określa przemoc psychiczną (emocjonalną) jako zdarzenia powtarzające się. To istotna uwaga, gdy prawie każdemu rodzicowi zdarzają się czasem epizody, które można uznać za przemoc i które mogą być nieintencjonalne i rozumiane jako działania ochronne względem dziecka.

Diagnoza zjawiska przemocy wobec dzieci

Osoby pracujące z dziećmi powinny zwrócić uwagę na występowanie następujących objawów:

Objawy wskazujące na zaniedbywanie dziecka

Dane z wywiadu	Objawy somatyczne występujące u dziecka	Zachowania dziecka
<ul style="list-style-type: none"> - duża absencja szkolna - brak regularnych posiłków - częste wizyty w gabinecie lekarza lub pielęgniarki szkolnej, z powodu niespecyficznych dolegliwości - nieodpowiednia opieka nad dzieckiem przez długi czas i w sytuacjach zagrożenia - częste zamykanie domu przed dzieckiem 	<ul style="list-style-type: none"> - zaniedbanie w zakresie higieny ciała - zarażenia pasożytami, wszawica - głód - próchnica zębów, zły stan higieny jamy ustnej - nieodpowiednie do pogody i rozmiarów ciała dziecka ubranie, odzież brudna, stale noszona - ciężkie zmęczenie - apatia - liczne uszkodzenia skóry, owrzodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> - proszenie o jedzenie lub kradzieże - wczesne przychodzenie i późne wychodzenie ze szkoły - częste zasypianie w klasie - zachowania zbliżone do dorosłych, „pseudodojrzałość” (zbyt częste opiekowanie się rodzicami), - zachowania przestępcze - używanie alkoholu i narkotyków

RUDA ŁĄSKA

podmiot prowadzący punkt:
Rudzkie Stowarzyszenie Pomocy Ofiarom Przemocy
adres: ul. Niedurnego 36, IV piętro pok. 411b
kontakt: 608-853-821

e-mail: rspop@op.pl, www.rspop.prv.pl
terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:
zależnie od potrzeb, bez określenia ram czasowych

RYBNIK

podmiot prowadzący punkt:
Orodek Interwencji Kryzysowej i Psychoterapii
adres: ul. Chrobrego 16, 44-200 Rybnik
kontakt: (32) 422 56 39

e-mail: oikip@neostrada.pl
terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:
zależnie od potrzeb, bez określenia ram czasowych

SIEMIANOWICE ŁĄSKIE

Podmiot prowadzący punkt:
Łąskie Stowarzyszenie Pomocy Ofiarom Przemocy
adres: ADM, ul. Kapicy 15, 41-106 Siemianowice Łąskie
kontakt: (32) 220 7969, 0-509 568-980

e-mail: SSPOP@neostrada.pl
punkt funkcjonuje: od poniedziałku do piątku 8.00 - 20.00
terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:
poniedziałki,rody,piątki w godz. 17.00 - 19.00

podmiot prowadzący punkt: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
 lokalizacja: Dzienny Ośrodek Opiekuńczy dla dzieci do lat 4
 adres: ul. Skłodowskiej 106, 41-947 Piekary Śląskie

kontakt: (32) 7677714

punkt funkcjonuje: poniedziałek - piątek 7.30 - 11.00

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:

wtorki 10.00 - 12.00

PSZCZYNA

podmiot prowadzący punkt: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

adres: ul. Dworcowa 23, 43-200 Pszczyna

kontakt: (32) 4490145, fax. (0-32) 449 01 45

pcprpszczyna@interia.pl

punkt funkcjonuje: poniedziałki 7.00 - 16.30, od wtorku do piątku 7.00 - 15.30

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów: zależnie od potrzeb, bez określania ram czasowych

RACIBÓRZ

podmiot prowadzący punkt:

Raciborskie Stowarzyszenie Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie

adres: Osiedle Hetmańskie, ul. Łódzkiego 21, 47-400 Racibórz

kontakt: (32) 4155270

punkt funkcjonuje: od poniedziałku do piątku 8.00-15.00

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:

wtorki i czwartki: 16.00 - 18.00

w punkcie pełni również dyżur pracownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Objawy wskazujące na przemoc psychiczną (emocjonalną) wobec dziecka

Dane z wywiadu	Objawy somatyczne występujące u dziecka	Zachowania dziecka
<ul style="list-style-type: none"> - Oczekiwania rodzica są nieadekwatne do wieku i rozwoju dziecka - Ignorowanie, izolacja, bagatelizowanie, robienie „kozła ofiarnego” z dziecka - Istnienie w przeszłości epizodów fizycznej przemocy w danej rodzinie - Postrzeganie dziecka przez rodziców jako „odmienne” 	<ul style="list-style-type: none"> - Mogą występować objawy psychosomatyczne (ból brzucha, głowy itp.) - Opóźnienie wzrostu i rozwoju - Zaburzenia mowy - Objawy fizycznego maltretowania 	<ul style="list-style-type: none"> - Zachowanie społeczne i antyspołeczne - Niska samoocena - Ssanie palca, kołysanie się, moczenie nocne - Zachowania „dorosłe” (opiekowanie się rodzicami) - Opóźnienie rozwoju emocjonalnego i intelektualnego - Zachowanie ekstremalne (agresja, uległość) - Próby samobójcze lub ich demonstrowanie

Objawy sugerujące przemoc fizyczną wobec dziecka

Dane z wywiadu	Objawy somatyczne występujące u dziecka	Zachowania dziecka
<ul style="list-style-type: none"> - Niewyjasnione nieobecności w szkole lub w przedszkolu - Opóźnienia lub nieudzielenie pomocy przez rodziców w następstwie urazu - Brak wiadomości o urazu - Niezgodność w opisie przebiegu wypadku w relacji dziecka i rodziców - Występowanie w wywiadzie podobnych „przypadków” - Postrzeganie dziecka przez rodziców jako upośledzonego lub z jakimiś defektami 	<ul style="list-style-type: none"> - Objawy urazów na twarzy, po łapkach, karku, udach, tułowie - Liczne uszkodzenia, otarcia skóry - Wygląd uszkodzenia nieadekwatny do opisywanego wypadku (rodzaju urazu) - Siniaki, pręgi po uderzeniach w różnych stadiach gojenia się - Rany po oparzeniach na stopach, dłoniach, na karku, po łapkach, okolicy narządów płciowych - Złamania, 	<ul style="list-style-type: none"> - Unikanie fizycznych kontaktów z dorosłymi - Uczucia nieadekwatne do wieku - Zachowania ekstremalne (agresja, izolacja) - Wyrażanie lęku przed rodzicami - Niechęć do powrotu do domu - Lęk przed rutynowymi badaniami lekarskimi, np. przez lekarza w szkole - Niska samoocena - Noszenie ubrań zakrywających kończyny górne i dolne nawet w

podmiot prowadzący punkt: Terenowy Punkt Doradztwa Kryzysowego
 lokalizacja: Mikołowskie Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki "ZMIANA"

adres: ul. Krawczyka 16a, 43-190 Mikołów

 kontakt: (32) 226-41-76

punkt funkcjonuje: od poniedziałku do piątku w godz. 15.00 - 19.00

2 soboty w miesiącu w godz. 11:00 - 15:00

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:

pierwszy poniedziałek miesiąca w godz. 16:00 - 18:00

ostatni czwartek miesiąca w godz. 16.00 - 18.00

MYSZKÓW

podmiot prowadzący punkt: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
 Abstynencki Klub Wzajemnej Pomocy "JEDNO"

adres: ul. 11 Listopada 32 (parter, II klatka), 42-300 Myszków

 kontakt: (34) 3131714

punkt funkcjonuje: poniedziałki 17.00 - 19.00

PIEKARY ŁĄSKIE

podmiot prowadzący punkt: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

lokalizacja: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji

adres: ul. Olimpijska 3, 41-943 Piekary Łąskie

 kontakt: (32) 7681638

punkt funkcjonuje: poniedziałki 7.30- 17.00

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:

wtorki 10.00 - 12.00

KŁOBUCK

podmiot prowadzący punkt: Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy w tym dzieciom i ich rodzinom

lokalizacja: Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna

adres ul. Skorupki 46, 42-100 Kłobuck

 kontakt: (34) 3172757

punkt funkcjonuje: I i III wtorek miesiąca ca 16.00 -18.00

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:

I i III wtorek miesiąca ca 16.00 -18.00

LĘDZINY

podmiot prowadzący punkt:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lędzinach

lokalizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

adres: ul. Lędzińska 24, 43-140 Lędziny

 kontakt: (32) 2167819

punkt funkcjonuje: I i ostatni poniedziałek miesiąca ca 15.00 - 16.30

LUBLINIEC

Podmiot prowadzący punkt: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

adres: ul. Paderewskiego 18, 42-700 Lubliniec

kontakt: (34) 3511215

 punkt funkcjonuje: poniedziałek 18.30 - 19.30

terminy dyżurów policjantów: poniedziałki 18.30 - 19.30

w punkcie pełni również dyżury pracownicy Miejskiego Ośrodka pomocy Społecznej oraz konsultanci ds. uzależnień.

MIKOŁÓW

Dane z wywiadu	Objawy somatyczne występujące u dziecka	Zachowania dziecka
<ul style="list-style-type: none">- Brak wsparcia ze strony rodziny- Okazywanie przez rodziców braku zaufania wobec osób podejmujących interwencje	<ul style="list-style-type: none">- skracanie niezgodnie z opisywanym wypadkiem (urazem)- Wyłysienie plackowate skóry głowy (łody po wyrwanych włosach)- Obrzęki w okolicy brzucha, wymioty- Obecność uszkodzeń skóry po weekendach i nieobecność śladów w szkole	<ul style="list-style-type: none">- upalne dni- Niechęć do lekcji wychowania fizycznego

Objawy sugerujące wykorzystywanie seksualne dziecka

Dane z wywiadu	Objawy somatyczne występujące u dziecka	Zachowania dziecka
<ul style="list-style-type: none">- Duża absencja szkolna- Nieadekwatna kontrola w domu- Nieokreślone skargi i dolegliwości	<ul style="list-style-type: none">- Objawy urazów i uszkodzeń w okolicy ust- Obecność wydzieliny w pochwie lub jej	<ul style="list-style-type: none">- Poziom wiedzy o seksie wyszukany i nieadekwatny do wieku- Zmiany w sposobie jedzenia

Dane z wywiadu	Objawy somatyczne występujące u dziecka	Zachowania dziecka
<p>somatyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przebyte infekcje układu moczowego i pochwy - Skargi na bóle lub swędzenie w okolicy narządów płciowych, odbytu, krzyża, dole brzucha - Występowanie w rodzinie przypadku wykorzystywania seksualnego rodzica lub rodzestwa - Nadmierna troska o stan i pielęgnację narządów 	<p>stan zapalny</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zasinienie, obrzęk, otarcia naskórka w okolicy narządów płciowych i na wewnętrznej powierzchni - Zaburzenia w oddawaniu moczu - Zapalenie sromu - Objawy chorób przenoszonych drogą płciową - Ciężka 	<ul style="list-style-type: none"> - Nieuzasadnione nowe lęki - Zaburzenia snu - Wrogość wobec dorosłych, nadmierna agresja lub uległość - Depresja - Niepowodzenia w szkole - Wycofanie się z kontaktów społecznych, złe relacje z rówieśnikami - Niska samoocena - Wyzywające zachowanie, nasilone kontakty seksualne, prostytucja - Używanie środków odurzających - Próby samobójcze lub ich demonstrowanie - Ucieczka

GLIWICE

podmiot prowadzący punkt: Ośrodek Interwencji Kryzysowej
 adres: ul. Witkowskiego 5, 44-100 Gliwice

kontakt: (32) 335 53 40, (32) 335 41 50

**terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:
 rody w godz. 16.00 - 20.00**

JASTRZĘBIE ZDRÓJ

podmiot prowadzący punkt: Biuro Poselskie Posła na Sejm RP
 Tadeusza Motowidła

adres: ul. Północna 20 a, 44-335 Jastrzębie Zdrój

kontakt: (32) 478 52 34

punkt funkcjonuje: od poniedziałku do piątku 16.00 - 21.00

podmiot prowadzący punkt: Klub Abstynentów ARKA

adres: ul. Zielona 18a, 44-335 Jastrzębie Zdrój

kontakt: (32) 471 77 51

**punkt funkcjonuje: od poniedziałku do piątku 16.00 - 21.00
 terminy pełnienia dyżurów przez policjantów:
 II-gi i ostatni wtorek miesiąca 18.00 - 19.00**

JAWORZNO

podmiot prowadzący punkt: Zespół Interwencji Kryzysowej

adres: ul. Inwalidów Wojennych 14, 43-603 Jaworzno

kontakt: (32) 752 56 66

terminy pełnienia dyżurów przez policjantów: piątek 14.00 - 16.00

KATOWICE

podmiot prowadzący punkt: Biuro Pomocy Ofiarom Przemocy

lokalizacja: Ośrodek Interwencji Kryzysowej MOPS-u

adres: Katowice ul. Mikołowska 13a

kontakt: (32) 2002856, (32) 2002258 **w godz. 8.00 - 15.30**

(32) 2571482 w godz. 15.50 - 18.00

punkt funkcjonuje: poniedziałki 16.00 - 18.00

podmiot prowadzący punkt:
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
adres: ul. Jasnogórska 26, 42-200 Częstochowa

kontakt: (34) 3682182
mops@czestochowa.um.gov.pl
punkt funkcjonuje: poniedziałek - piątek 7.30 - 15.30

podmiot prowadzący punkt:
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
adres: ul. Wolności 44, 42-200 Częstochowa

kontakt: (34) 3243443
punkt funkcjonuje: poniedziałki,rody, czwartki 7.30 - 15.30
wtorki 7.30 - 17.00,
piątki 7.30 - 15.00

podmiot prowadzący punkt:
Ośrodek Terapii Uzależnień
adres: ul. Barlickiego 2, 42-200 Częstochowa

kontakt: (34) 3675037
punkt funkcjonuje: poniedziałki,rody 8.00 - 20.00,
czwartki, piątki 8.00 - 18.00,
soboty 9.00 - 12.00

podmiot prowadzący punkt:
Punkt Przyjmuje Mieszkańców
adres: ul. Mickiewicza 25/31, 42-200 Częstochowa

kontakt: (34) 3691144
punkt funkcjonuje: rody, piątki 16.00 - 17.00

podmiot prowadzący punkt:
Kuratorzy Rodzinni i Zawodowi
adres: ul. Dąbrowskiego 40, 42-200 Częstochowa

kontakt: (0-34) 361 28 17/145/
punkt funkcjonuje: od poniedziałku do czwartku 7.30 - 15.00

Diagnostyka sytuacji dziecka należy zwrócić uwagę na następujące zachowania w szkole:

- chodzenie po klasie, zagładanie innym przez ramiona (reakcja na poczucie samotności),
- płacz, gdy coś się nie udaje,
- mała tolerancja na zmiany (moja ławka, moja pani, brak poczucia bezpieczeństwa),
- naruszanie sfery osobistej innych,
- tendencja do widzenia świata jako zagrożenia,
- niekorzystanie z szans.

Dziecko krzywdzone może również prezentować niepokojące zachowania w kontakcie z osobami przeprowadzając wywiad:

- lęk, gdy zbliżą się dorośli,
- sztywnienie w bezpośrednim bliskim kontakcie,
- niechęć przed powrotem do domu,
- przyjmowanie jednej z następujących strategii:
 - § **strategia wybitnego dziecka:** wysoka inteligencja, silna dbałość o osiągnięcia, bardzo dobrze się uczy, ograniczone kontakty z innymi dziećmi
 - § **strategia opieki:** wyczerpanie na potrzeby rodziców i dorosłych, „mały dorosły”, brak radości i spontaniczności
 - § **strategia spokoju i unikania:** trzyma się z daleka od innych, niepozorne i ciche
- zjawisko „nieruchomej czujności” (u dzieci poniżej pierwszego roku życia) - podejrzliwy wyraz oczu, baczna obserwacja każdego ruchu dorosłych,
- tzw. podejście strusia - „nie widzę, to ty mnie nie widzisz”,
- unikanie za wszelką cenę kontaktu wzrokowego.

Przemoc rozpoznajmo na takie obserwujcie relacje między rodzicami a dzieckiem, warto zwłaszcza zwrócić uwagę na:

- zwleknięcie z zgłoszeniem się do lekarza w przypadku urazu, choroby dziecka,
- niewystarczające lub nieprawdopodobne wyjaśnienia obrażeń,
- brak jakichkolwiek wyjaśnień, wyjaśnienia różnic u różnych osób,
- obrażenia powstałe w różnym czasie o podobnym charakterze,
- wcześniejsze występowanie w rodzinie przypadków krzywdzenia dzieci,
- niewystarczająca troska rodziców (wielkość rodziców obarcza winę siebie),
- duża surowość i krytycyzm, nierealistyczne oczekiwania,
- dziecko nie „ucieka w ręce” rodziców w obawie przed obcymi,
- zamiana ról w domu, dziecko przejmuje obowiązki rodzica,
- matka jest bardzo często lub stale nieobecna w domu,
- rodzina, w której nie ma granic międzypokoleniowych,
- rodzina oddzielona fizycznie i psychicznie od społeczności lokalnej,
- rodzice alkoholicy, narkotyżujący się, chorzy psychicznie.

Wiele informacji mogą dostarczyć nam rysunki dziecka, a zwłaszcza:

- agresywna, przerażająca tematyka,
- elementy jawnie lub symbolicznie genitalne,
- ciemna, agresywna kolorystyka,
- brak wejścia w rysunku domu,
- wejście zakratowane, niedostępne,
- rysunek otoczony liniami,
- elementy nierealistyczne, fantastyczne,
- rysowanie z pozycji abstrakcyjnej,
- brak w rysunku pierwiastka roślinnego, zwierzęcego, ludzkiego.

CHORZÓW

Komenda Miejska Policji w Chorzowie

lokalizacja: Ośrodek Promocji Rodziny przy Stowarzyszeniu na Rzecz Rodziny

adres: Plac Wolności 31a; 41-503 Chorzów

kontakt: (32) 2412068; (32) 7715265

osrodek@stowarzyszenienarzeczrodziny.org

chorzow@policja.katowice.pl

punkt funkcjonuje: wtorki 15.00 - 17.00

CIESZYN

Centrum Edukacji Profilaktyki i Terapii „Kontakt”

adres: ul. ks. Janusza; 43-400 Cieszyn

kontakt: (33) 4795455; (33) 8522412

bycrazem@wp.pl

www.free.ngo.pl/bycrazem

punkt funkcjonuje: poniedziałki 9.00 - 12.00, wtorki 13.00 - 20.00,rody 8.00 - 13.00, czwartki 9.00 - 12.00

CZELADZ

Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy w Kompleksie MOPS w Czeladzi,

Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych Miasta - METAMORFOZA

adres: Czeladź ul. 11-go Listopada 8

kontakt: (32) 2658463

czas urzędowania: w poniedziałki od 16.00 do 18.00

CZ. STOCHOWA

podmiot prowadzący punkt: Biuro Porad Obywatelskich.

Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka

adres: ul. Mickiewicza 22, 42-200 Cz. stochowa

kontakt: (34) 3653044

bpo.cz@interia.pl

punkt funkcjonuje: od poniedziałku do czwartku 10.00 -16.00

Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka - Oddział w Sosnowcu

Pl. Kościuszki 5; 41-200 Sosnowiec

 Telefon: 032 266 03 87
e-mail: tkopd_sosnowiec@wp.pl

Punkty pomocy ofiarom przestępstw w woj. śląskim

BIELSKO-BIAŁA

Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowych w Bielsku-Białej

adres: ul. Piłkarska 2, 43-300 Bielsko-Biała

 kontakt: (33) 8146221

punkt funkcjonuje: całodobowo

terminy dyżurów policjantów: wtorki w godz. 18:30 -19:30

BYTOM

Centrum Pomocy Osobom Uzależnionym od Alkoholu i Ich Rodzinom w Bytomiu

lokalizacja: Spółdzielnia Mieszkaniowa "Nasz Dom"

adres: ul. Szymały 126; 41-933 Bytom

 kontakt: (32) 2890684

punkt funkcjonuje: piątek 14.00 - 16.00

Centrum Pomocy Osobom Uzależnionym od Alkoholu i Ich Rodzinom w Bytomiu

Parafia Ewangelicko Augsburska w Bytomiu Miechowicach

adres: ul. Matki Ewy 1; 41-908 Bytom

 kontakt: (32) 286 33 34

punkt funkcjonuje: wtorki 15.00 - 17.00

Dziewczyna najczęściej okazują smutek, apatię, przygnębienie, pojawiają się u nich myśli samobójcze, w trakcie lekcji są nieobecne, siedzą bez ruchu. Często występują u nich zaburzenia jedzenia (odchudzają się, anoreksja, bulimia, tyfoidy, uzależnienie od słodczy).

Chłopcy prezentują problemy z zachowaniem, są pobudzeni, wulgarni, agresywni.

Czynniki mogące uaktywnić przemoc wobec dziecka

Czynniki tkwiące w rodowisku społecznym	Czynniki psychologiczne występujące u rodziców lub opiekunów	Czynniki tkwiące w sposobie postrzegania dziecka przez rodziców lub opiekunów
<ul style="list-style-type: none"> - brak uregulowanego życia domowego - złe warunki mieszkaniowe - duże rodziny - brak pomocy w wychowywaniu dzieci - przemoc w małżeństwie - konflikt w rodzinie - brak wsparcia rodziny poszerzonej - izolacja 	<ul style="list-style-type: none"> - ofiary przemocy w dzieciństwie - unikanie szkoły - przestępczość - zaburzenia fizyczne - zaburzenia psychiczne - szukający miłości dziecka - wczesna ciąża - trudna ciąża - przedwczesny poród - słaba więź 	<ul style="list-style-type: none"> - koziół ofiarny - uparte - kapryśne - zbuntowane - przygnębienie - niekochające - trudne/wiecznie narzekające - upośledzone - nadpobudliwe - trudne do uspokojenia - płaczące - brudzące się

Czynniki tkwice w rodowisku społecznym	Czynniki psychologiczne występujące u rodziców lub opiekunów	Czynniki tkwice w sposobie postrzegania dziecka przez rodziców lub opiekunów
<ul style="list-style-type: none"> - stres - bezrobocie - bieda - przeludnienie - dyskryminacja, np. ze względu na rromskie pochodzenie 	<ul style="list-style-type: none"> noworodkiem - uzależnienia - niezaspokojona potrzeba zależnościci - samotna matka lub ojciec - słaba tolerancja stresu - niska samoocena - poczucie urazy w stosunku do dziecka - nadmierny krytycyzm - niezrozumienie potrzeb dziecka - nierealistyczne oczekiwania w stosunku do dziecka 	<ul style="list-style-type: none"> (fekaliami) - zbytkujcie - wczesniak - niechciane
Geneza przemocy	Geneza przemocy	Geneza przemocy
Odpowiedzialnośc za przemoc ponoszą warunki i napięcia społeczne.	Odpowiedzialne za przemoc są aspekty psychologiczne sprawcy.	Samo dziecko jest odbierane przez rodziców/opiekunów, jako wywołując przemoc

§ 1a. Sąd może pozbawić rodziców władzy rodzicielskiej, jeżeli mimo udzielonej pomocy nie ustały przyczyny zastosowania art. 109 § 2 pkt 5, a w szczególności gdy rodzice trwale nie interesują się dzieckiem.

§ 2. W razie ustania przyczyny, która była podstawą pozbawienia władzy rodzicielskiej, sąd opiekuńczy może władzę rodzicielską przywrócić.

WAŻNE: Pozbawienie władzy rodzicielskiej nie oznacza zakazu spotykania się z dzieckiem. Taki zakaz może być orzeczony odrębnie przez sąd rodzinny, jeżeli ma służyć dobru dziecka.

Art. 113.

§ 1. Jeżeli wymaga tego dobro dziecka, sąd opiekuńczy może zakazać rodzicom pozbawionym władzy rodzicielskiej osobistej styczności z dzieckiem.

§ 2. W wyjątkowych wypadkach sąd opiekuńczy może ograniczyć osobistą styczność z dzieckiem rodziców, których władza rodzicielska została ograniczona, przez umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej

Przydatne linki i adresy:

www.fdn.pl

www.kidprotect.pl

www.szkolabezprzemocy.pl

www.przemocwszkole.pl

www.niebieskalinia.pl

www.przemoc.com.pl

- 1) zobowi za rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń,
- 2) określi, jakie czynności nie mogą być przez rodziców dokonywane bez zezwolenia sądu, albo podda rodziców innym ograniczeniom, jakim podlega opiekun,
- 3) podda wykonywanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądownego,
- 4) skierować małoletniego do organizacji lub instytucji powołanej do przygotowania zawodowego albo do innej placówki sprawującej nadzór nad dziećmi,
- 5) zarządzi umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

§ 3. Sąd opiekuńczy może także powierzyć zarządcą majątkiem małoletniego ustanowionemu w tym celu kuratorowi.

§ 4. W przypadku, o którym mowa w § 2 pkt 5, sąd opiekuńczy zawiadamia powiatowe centrum pomocy rodzinie, które udziela rodzinie małoletniego odpowiedniej pomocy i składa sprawozdania dotyczące sytuacji rodziny i udzielanej pomocy, w terminach określonych przez sąd, a także współpracuje z kuratorem sądownym. Sąd opiekuńczy, ze względu na okoliczności uzasadniające umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo-wychowawczej, rozważa także ustanowienie nadzoru kuratora sądownego nad sposobem wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnim.

Zawieszenie władzy rodzicielskiej

WAŻNE: Zawieszenie ma miejsce z reguły z przyczyn niezależnych od rodziców (np. choroba)

Art. 110.

§ 1. W razie przemijających przeszkody w wykonywaniu władzy rodzicielskiej sąd opiekuńczy może orzec jej zawieszenie.

§ 2. Zawieszenie będzie uchylone, gdy jego przyczyna odpadnie.

Pozbawienie władzy rodzicielskiej

Art. 111.

§ 1. Jeżeli władza rodzicielska nie może być wykonywana z powodu trwałej przeszkody albo jeżeli rodzice nadużywają władzy rodzicielskiej lub w sposób rażąco zaniedbują swoje obowiązki względem dziecka, sąd opiekuńczy może pozbawić rodziców władzy rodzicielskiej. Pozbawienie władzy rodzicielskiej może być orzeczone także w stosunku do jednego z rodziców.

Wskazany rodzaj interwencji	Wskazany rodzaj interwencji	Wskazany rodzaj interwencji
Zaspokojenie potrzeb ekonomicznych i społecznych dziecka i rodziców.	Leczeniu podlega sprawca.	Celem interwencji jest modyfikacja wzajemnych interakcji dziecka i opiekuna najlepiej terapia rodzinna.

Statystyki badań w zakresie przemocy wobec dzieci

Przemoc wobec dzieci w rodzinie jest trudna do wykrycia, zdiagnozowania i badania. Wiele przypadków krzywdzenia dzieci nie jest ujawnianych ani ewidencjonowanych. Przeciwnie, są one często ukrywane, zatajane i maskowane. Tajemnic utrzymują zarówno sprawcy, jak i same dzieci - ofiary, które się boją, wstydzą, a często nawet nie wiedzą, gdzie i jak szuka pomocy.

Istnieją też statystyki światowe pokazujące jednak, że przemoc domowa wobec dzieci jest bardzo poważnym problemem dotyczącym wielu społeczeństw. W Polsce do końca lat siedemdziesiątych XX w. problem przemocy wobec dzieci w rodzinie w ogóle nie był dostrzegany i podejmowany zarówno przez naukowców, jak i przez rodziki masowego przekazu.

Do dnia dzisiejszego zjawisko to badane jest przede wszystkim w kontekście problematyki karania dzieci lub przy okazji analizowania skali i charakterystyki ogólniejszego zjawiska przemocy w rodzinie.

W Polsce na uwagę zasługują badania A. Piekarskiej (1991). Grupa badanych stanowiła 100 rodzin wielkomiejskich, pełnych, nierekonstruowanych, nieobciążonych dysfunkcjami, ani też nieuprowadzonych ekonomicznymi warunkami życia, czy trudną sytuacją rodzinną.

Mierzono cztery rodzaje form agresywnych zachowań rodziców wobec dzieci: agresji słownej, fizycznej i symbolicznej. „Najpopularniejszymi” przejawami agresji okazały się: **klapsy** - które stosuje blisko 82% badanych, **bicie rękami** - 67%

badanych, przy czym 37% rodziców twierdzi, że czyni to rzadko, natomiast 25% do cz. sto, a 5% bardzo cz. sto. Do stosowania „**solidnego łania**” przyznało się 38%. Do bicia pasem lub innym przedmiotem przyznało się 44%. Zachowania o znacznej brutalności, do których rzadkiego stosowania przyznało się kilkanaście procent badanych to bicie na odep, bicie pięściami, obezwładnianie i kopanie dziecka.

Z nielicznych dostępnych danych wynika, że w Polsce ponad 60% rodziców stosuje dotkliwe kary fizyczne, a przemoc w tej formie stosują wobec dzieci nie tylko rodzice (Kmieciak-Baran 1999, Czyż 1992).

Z badań „*Przemoc w rodzinie fakty i konflikty w domu*” (BS/42/2002) wynika, że oceniając praktykę postępowania rodziców z dziećmi, 56% Polaków uważa, że rodzice zbyt rzadko wymierzają dzieciom kary fizyczne. Jedynie 15% uważa, że dzieci są zbyt często bite przez rodziców.

Najnowsze dane, dotyczące wykorzystywania seksualnego w dzieciństwie, są rezultatem badań Polskiego Towarzystwa Seksuologicznego. Zostały przeprowadzone w końcu 1991 roku na ogólnopolskiej populacji 1188 dorosłych Polaków. Około 35% kobiet i 29% mężczyzn przyznało do piętnastego roku życia do wiadczenia o charakterze seksualnym z osobą dorosłą. Najczęściej spotykaną formą przemocy seksualnej było dotykanie narządów płciowych: do wiadzczało jej 60% chłopców i 17,5% dziewcząt. Sprawcami nadużyć były osoby obce, następnie krewni: wujkowie, ciotki, kuzyni, w dalszej kolejności rodzice i rodzice (Kmieciak-Baran 1999). Często spotykanym stereotypem jest przekonanie, że nadużycia seksualnych wobec dzieci dokonują osoby zaburzone psychicznie - ale tak nie jest. Sprawcami najczęściej są osoby, których nigdy nie poszłozonoby o zaburzenia seksualne lub psychiczne (Lew-Starowicz 1992).

Skutki przemocy i krzywdzenia dzieci

Krzywdzeni chorują częściej. Każdego roku życia w dzieciństwie stresie uszkodza system immunologiczny. Nie ulega wątpliwości, że krzywdzenie dzieci jest jednym z podstawowych zagrożeń zdrowia psychicznego. Wśród ludzi z zaburzeniami emocjonalnymi, nerwicami, depresjami, stykała się w dzieciństwie z drastycznymi albo subtelnymi formami przemocy.

przebywania w okolicznościach niebezpiecznych dla zdrowia człowieka, podlega karze grzywny albo karze nagany.

Porzucenie

Ustawa Kodeks karny z 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. z 1997 nr. Nr 88, poz. 553 ze zmian.)

Art. 210.

§ 1. Kto wbrew obowiązkowi troszczenia się o małoletniego poniżej lat 15 albo o osobę nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny osobę porzuca, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli następstwem czynu jest śmierć osoby określonej w § 1, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

PRAWO MIĘDZYNARODOWE

Konwencja o Prawach Dziecka

Art. 19.

1. Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych, dzieci pozostających pod opieką rodzica(ów), opiekuna(ów) prawnego(-ych) lub innej osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem.

2. Tego rodzaju środki ochronne powinny obejmować, tam gdzie jest to właściwe, skuteczne przedsięwzięcia w celu stworzenia programów socjalnych dla realizacji pomocy dziecku oraz osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem, jak również innych form działań prewencyjnych dla ustalania, informowania, wszczynania i prowadzenia śledztwa, postępowania, notowania wymienionych wyżej przypadków niewłaściwego traktowania dzieci oraz tam, gdzie jest to właściwe - ingerencji sędzi.

Ograniczenie władzy rodzicielskiej i inne formy ingerencji

Art. 109.

§ 1. Jeżeli dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy wyda odpowiednie zarządzenia.

§ 2. Sąd opiekuńczy może w szczególności:

PRAWO POLSKIE

Narażenie dziecka na niebezpieczeństwo

Ustawa Kodeks karny z 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. z 1997 nr. Nr 88, poz. 553 ze zmian.)

Art. 160.

§ 1. Kto naraża człowieka na bezpodległe niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli sprawca jest obowiazany do opieki nad osobą narażoną na niebezpieczeństwo, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 lub 2 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 4. Nie podlega karze za przestępstwo określone w § 1-3 sprawca, który dobrowolnie uchylił groźbę niebezpieczeństwa.

§ 5. Ściganie przestępstwa określonego w § 3 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 162.

§1. Kto człowiekowi znajdującemu się w położeniu groźnym bezpodległym niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu nie udziela pomocy, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Nie popełnia przestępstwa, kto nie udziela pomocy, do której jest konieczne poddanie się zabiegowi lekarskiemu albo w warunkach, w których możliwa jest niezwłoczna pomoc ze strony instytucji lub osoby do tego powołanej.

Ustawa Kodeks wykroczeń (Dz.U. 2007 nr 109 poz. 756)

Art. 89.

Kto, mając obowiązek opieki lub nadzoru nad małoletnim do lat 7, dopuszcza do przebywania małoletniego na drodze publicznej lub na torach pojazdu szynowego, podlega karze grzywny albo karze nagany.

Art. 106.

Kto, mając obowiązek opieki lub nadzoru nad małoletnim do lat 7 albo nad inną osobą niezdolną rozpoznać lub obronić się przed niebezpieczeństwem, dopuszcza do jej

Doraźne skutki przemocy wobec dziecka:

- cierpienie i lęk,
- obniżenie odporności i zaburzenia somatyczne,
- urazy,
- trudności w nauce,
- zaburzenia zachowania i agresja.

Długotrwałe skutki przemocy wobec dziecka:

- choroby psychosomatyczne,
- zaburzenia emocjonalne i uzależnienia,
- brak satysfakcji z życia,
- trudności we współżyciu z ludźmi,
- predyspozycje do stosowania przemocy.

Krzywdzenie dzieci to nie tylko doraźne skutki, które powodują, że przeżycie trwa u nich dwa razy dłużej. Kiedy dorosną, częściej będą miały problemy z sercem albo płaczką. Takie są alergie dzieci, które często są zakorzenione w doświadczeniach związanych z krzywdzeniem (Jerzy Mellibruda, „Niebieska Linia” nr 2/2001)

Jak pomóc dziecku krzywdzonemu?

Działania profilaktyczne podejmowane na terenie szkoły realizowane są przede wszystkim przez wychowawców i nauczycieli, wspomaganych, w miarę potrzeb, przez innych specjalistów-pedagogów i psychologów szkolnych, lekarzy, pielęgniarki, kuratorów. Zazwyczaj brak jest w szkołach jasno określonych strategii przeciwdziałania agresji i przemocy oraz precyzyjnie sformułowanych procedur działania w sytuacji podejrzenia, że uczeń jest ofiarą przemocy w rodzinie.

Pracujcie nad stworzeniem takich strategii pamiętajcie, że szkoła może inicjować i realizować bardzo różne działania z zakresu profilaktyki przemocy w rodzinie. W szczególności może ona współrealizować z innymi lokalnymi instytucjami i organizacjami programy: skierowane do całej społeczności lokalnej

i słu ce eliminowaniu społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy wobec dzieci (np. organizowanie kampanii u wiadamiaj cych i dotycz cych zapobiegania krzywdzeniu dzieci), skierowane do rodziców i nakierowane na podnoszenie ich kompetencji wychowawczych (np. organizowanie otwartych spotka edukacyjnych, warsztatów psychopedagogicznych, pogadanek prawnych), skierowane do młodzie y i słu ce podniesieniu ich kompetencji społecznych i wiadomo ci prawnej (np. warsztaty z zakresu relacji interpersonalnych, radzenia sobie ze stresem, konstruktywnego rozwi zywania konfliktów; spotkania edukacyjne na temat przemocy w „młodych” zwi zkach itp.).

Szkoła mo e tak e i powinna podejmowa działania nakierowane na wczesne wykrywanie przypadków krzywdzenia dzieci, poprzez identyfikację rodzin i dzieci szczególnie zagro onych wyst powaniem przemocy oraz podejmowanie odpowiednich stara zapobiegaj cych pojawianiu si przemocy i powstrzymuj cych jej rozwój.

Słu temu nast puj ce działania:

- ➔ podnoszenie wiedzy i umiej tno ci nauczycieli potrzebnych do rozpoznawania objawów maltretowania,
- ➔ prowadzenie pogadanek z uczniami na temat przemocy w rodzinie i zach canie dzieci do ujawniania swoich problemów,
- ➔ stworzenie w szkole lub w społeczno ci lokalnej zespołu zajmuj cego si dzie mi ofiarami przemocy w rodzinie,
- ➔ stworzenie szkolnego, lokalnego systemu reagowania na akty przemocy wobec dzieci.

Współpraca na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Procedury post powania w sytuacji krzywdzenia dzieci ²:

1. Zadania psychologa lub pedagoga szkolnego:

²wg Danuty Morawskiej z Pracowni Profilaktyki Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej

PRAWO MI DZYNARODOWE

Konwencja o Prawach Dziecka:

Art. 19.

1. Pa stwa-Strony b d podejmowały wszelkie wła ciwe kroki w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej b d psychicznej, krzywdy lub zaniedbania b d złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych, dzieci pozostaj cych pod opiek rodzica(-ów), opiekuna(-ów) prawnego(-ych) lub innej osoby sprawuj cej opiek nad dzieckiem.

2. Tego rodzaju rodki ochronne powinny obejmowa , tam gdzie jest to wła ciwe, skuteczne przedsi wzi cia w celu stworzenia programów socjalnych dla realizacji pomocy dziecku oraz osobom sprawuj cym opiek nad dzieckiem, jak równie innych form działa prewencyjnych dla ustalania, informowania, wszczynania i prowadzenia ledztwa, post powania, notowania wymienionych wy ej przypadków niewła ciwego traktowania dzieci oraz tam, gdzie jest to wła ciwe - ingerencj s du.

Zaniedbywanie dzieci

Zaniedbywanie to nie zapewnianie odpowiednich warunków do rozwoju dziecka w sferze zdrowotnej, edukacyjnej i emocjonalnej odpowiedniego od ywania, schronienia i bezpiecze stwa, w ramach rodków dost pnych rodzicom lub opiekunom, i w nast pstwie powoduj ce lub mog ce powodowa uszczerbek na zdrowiu dziecka lub zaburzenie rozwoju psychicznego, moralnego lub społecznego. Wyró nia si zaniedbanie fizyczne (ekonomiczne, zdrowotne), emocjonalne, edukacyjne (intelektualne).

Report of the Consultation on Child Abuse Prevention [Raport z konsultacji nad zapobieganiem krzywdzeniu dzieci], wiatowa Organizacja Zdrowia, Genewa 1999.

Art. 198.

Kto, wykorzystując bezradność innej osoby lub wynikający z upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej brak zdolności tej osoby do rozpoznania znaczenia czynu lub pokierowania swoim postępowaniem, doprowadza ją do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Art. 199.

§ 1. Kto, przez nadużycie stosunku zależnośc lub wykorzystanie krytycznego położenia, doprowadza inną osobę do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 został popełniony na szkodę małoletniego, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega, kto doprowadza małoletniego do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności, nadużywając zaufania lub udzielając mu korzyści majątkowej lub osobistej, albo jej obietnicy. **WAŻNE:** Przesłstwo z art. 200 ma miejsce nawet jeżeli małoletni wyraził zgodę na obcowanie.

Art. 200.

§ 1. Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto w celu zaspokojenia seksualnego prezentuje małoletniemu poniżej lat 15 wykonanie czynności seksualnej.

Art. 201.

Kto dopuszcza się obcowania płciowego w stosunku do wstępniaka, zstępniaka, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 205.

Organizacja przestępstw określonych w art. 197 lub 199 § 1, jak również w art. 198, jeżeli określony w tym przepisie stan ofiary nie jest wynikiem trwałych zaburzeń psychicznych, następuje na wniosek pokrzywdzonego.

- Rozpoznanie objawów krzywdzenia dzieci.
- Weryfikacja danych: nieformalna rozmowa z dzieckiem, wywiad terapeutyczny, badanie psychologiczne, rozmowa z opiekunami prawnymi, wywiad w rodzinie, analiza wytworów dziecka, nawiązanie kontaktu z lekarzem lub pielęgniarką szkolną w celu zbadania dziecka.
- Nawiązanie współpracy z instytucjami pomocowymi, organizacjami pozarządowymi na terenie gminy, starostwa zajmującymi się pomocą dziecku krzywdzonemu, w celu poszerzenia wiedzy na temat sytuacji dziecka.
- Współtworzenie planu pomocy dziecku i jego rodzinie, w sytuacji stwierdzenia istnienia przemocy.
- Powiadomienie sądu rodzinnego, prokuratury rejonowej o sytuacji dziecka.
- Wspieranie dziecka oraz jego rodziny podczas realizowania planu pomocy.
- Monitorowanie prawidłowości i skuteczności oddziaływań pomocowych.

2. Zadania dyrektora szkoły.

- Wspieranie pedagoga, psychologa, wychowawców i nauczycieli w działaniach pomocowych na rzecz dziecka krzywdzonego.

3. Zadania nauczyciela/wychowawcy:

- Rozpoznaje objawy krzywdzenia.
- Weryfikuje dane: rozmowa z dzieckiem, opiekunem prawnym, analiza wytworów dziecka,
- Powiadamia o sytuacji dziecka pedagoga, psychologa, lekarza szkolnego, pielęgniarkę.
- Wspiera dziecko i jego rodzinę w czasie działań pomocowych.

4. Zadania organizacji pozarządowych zajmujących się wspieraniem rodziny i przeciwdziałaniem przemocy:

- Angażuje swoje siły w właściwe rozpoznanie sytuacji dziecka.
- Uczestniczy w opracowywaniu planu pomocy dla dziecka i jego rodziny, korzysta z jego zasobów, możliwości.
- Wspiera dziecko i jego rodzinę w dokonywaniu pozytywnych zmian.

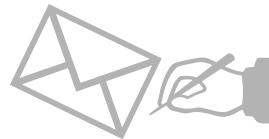
Osoba pełni ca sw funkcj zawodow podejrzewaj c, e dziecko jest ofiar lub wiadkiem przest pstwa, powinna sporz dzi jak najpełniejsz dokumentacj dotycz c swoich spostrze e .

Materiał dowodowy nale y zebra jak najszybciej, w okresie do kilku dni od wydarzenia traumatycznego.

Psycholog, pedagog, nauczyciel, wychowawca w sporz dzanej dokumentacji powinni umie ci :

- pełne dane osobowe dziecka i rodziców, b d opiekunów prawnych,
- dat i miejsce urodzenia dziecka oraz dokładny adres zamieszkania,
- informacje z rozmowy z dzieckiem, rodzicami lub opiekunami, a tak e ka d inna osob towarzys c dziecku podczas pierwszego kontaktu,
- charakterystyk zachowania i wygl du dziecka,
- wiadomo ci o dziecku, które posiada autor dokumentacji w zwi zku z wykonywanymi przez siebie funkcjami zawodowymi,
- wskazówki co do dalszego bezpo redniego uczestnictwa dziecka w czynno ciach procesowych.

Dokumentacja lekarza szkolnego powinna zawiera :

- dokładnie zebrany wywiad od dziecka, jego rodziców, opiekunów, wiadków zdarzenia lub innych osób towarzys cych dziecku podczas tego kontaktu,
- opis badania fizykalnego, z uwzgl dnieniem nieprawidłowo ci mog cych wynika z działania osób postronnych, nale y doło y wszelkich stara , aby wykona pełn dokumentacj fotograficzn urazu (za zgod przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego),
- wyniki bada laboratoryjnych,
- w razie stwierdzenia uszkodzenia danego narz du, wyniki konsultacji specjalistycznych: chirurgicznej, neurologicznej, okulistycznej, psychologicznej i konsultacji lekarza s dowego.

Wykorzystywanie seksualne

Wykorzystywanie seksualne dziecka to wł czenie dziecka w aktywno seksualn , której nie jest ono w stanie w pełni zrozumie i udzieli na ni wiadomej zgody i/lub do której z pewno ci nie dojrzało rozwojowo i nie mo e zgodzi si w wa ny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajami danego społecze stwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia w sytuacji, gdy taka aktywno wyst pi pomi dzy dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem; ponadto je li te osoby ze wzgl du na wiek b d stopie rozwoju pozostaj w relacji opieki, zale no ci, władzy. Celem takiej aktywno ci jest zaspokojenie potrzeb innej osoby. Aktywno taka mo e dotyczy :

- namawiania lub zmuszania dziecka do anga owania si w czynno ci seksualne;
- wykorzystywania dziecka do prostytucji lub innych prawnie zakazanych praktyk o charakterze seksualnym;
- wykorzystywania dziecka do produkcji materiałów lub przedstawie o charakterze pornograficznym.

Report of the Consultation on Child Abuse Prevention /Raport z konsultacji w sprawie zapobiegania krzywdzeniu dzieci/ (1999), światowa Organizacja Zdrowia (WHO), Genewa.

PRAWO POLSKIE

Ustawa Kodeks karny z 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 88 poz.553)

Art. 197.

§ 1. Kto przemoc , gro b bezprawn lub podst pem doprowadza inn osob do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolno ci od lat 2 do 12.

§ 2. Je eli sprawca, w sposób okre lony w § 1, doprowadza inn osob do poddania si innej czynno ci seksualnej albo wykonania takiej czynno ci, podlega karze pozbawienia wolno ci od 6 miesi cy do lat 8.

§ 3. Je eli sprawca dopuszcza si zgwałcenia wspólnie z inn osob , podlega karze pozbawienia wolno ci na czas nie krótszy od lat 3.

§ 4. Je eli sprawca czynu okre lonego w §1-3 działa ze szczególnym okrucie stwem, podlega karze pozbawienia wolno ci na czas nie krótszy od lat 5.

§3. Jeżeli sprawca czynu określonego w §1 lub 2 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§4. Ciganie przestępstwa określonego w §2 lub 3, jeżeli naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia nie trwał dłużej niż 7 dni, odbywa się z oskarżenia prywatnego.

§5. Jeżeli naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia trwał dłużej niż 7 dni, a pokrzywdzonym jest osoba najbliższa, ciganie przestępstwa określonego w §3 następuje na jej wniosek.

Art. 207.

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadczą ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 popełniony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

PRAWO MI DZYNARODOWE

Konwencja o Prawach Dziecka

Art. 19.

1. Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych, dzieci pozostających pod opieką rodzica (-ów), opiekuna (-ów) prawnego (-ych) lub innej osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem.

2. Tego rodzaju środki ochronne powinny obejmować, tam gdzie jest to właściwe, skuteczne przedsięwzięcia w celu stworzenia programów socjalnych dla realizacji pomocy dziecku oraz osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem, jak również innych form działań prewencyjnych dla ustalania, informowania, wszczynania i prowadzenia postępowań, notowania wymienionych wyżej przypadków niewłaściwego traktowania dzieci oraz tam, gdzie jest to właściwe - ingerencji s du.

Dokumentacja psychologiczna powinna zawierać :

- ✎ opis osobowości dziecka z uwzględnieniem czynników, które mogły mieć wpływ na treźezna ,
- ✎ analizę procesów poznawczych, intelektualnych, sprawności pamięci, koncentracji uwagi,
- ✎ analizę podatności na sugestie , skłonności do kłamstwa i fantazjowania,
- ✎ analizę stosunku emocjonalnego do sprawcy, wraz z analizą tych procesów motywacyjnych, które mogłyby mieć wpływ na treźezna ,
- ✎ analizę sytuacji, w której przebiegały procesy spostrzegania i zapamiętywania.

Analizując dane dotyczące dziecka krzywdzonego należy pamiętać o tym, by:

- ➔ analizować je całościowo, nie opierając się na pojedynczych objawach,
- ➔ wymieniać, uzupełniać posiadane informacje zarówno z osobami pracującymi w tej samej placówce, jak i w innych zajmujących się dysfunkcją rodziny (Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminne Komisje ds. Rozwijania Problemów Alkoholowych, Poradnie Leczenia Uzależnień, Poradnie Zdrowia Psychicznego, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, Ośrodki Pomocy Społecznej, Policja, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Przychodnie Rejonowe, Komitety Ochrony Praw Dziecka i inne).

Warto, by przedstawiciele LOKALNEJ KOALICJI NA RZECZ DZIECKA, w skład której powinni wejść przedstawiciele wszystkich lokalnych instytucji i organizacji zainteresowanych rozwiązaniem tego problemu, opracowały plan pomocy dziecku i jego rodzinie zwrócić uwagę na to by był:

- ➔ realny,
- ➔ jasny,
- ➔ konkretny,
- ➔ wykonalny,
- ➔ odpowiadał na pytania: co? kto? kiedy? gdzie? w jaki sposób ma zadziałać, by w konstruktywny sposób zmieniła sytuację dziecka.

Jeśli w placówce o wiatowo-wychowawczej nie zatrudniono pedagoga lub psychologa, osobą zajmującą się pomocą dziecku, nawiązując kontakt z rodziną, instytucjami pomocowymi jest:
nauczyciel, wychowawca, lekarz, dyrektor szkoły.

Zadania polskich instytucji i służb społecznych w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

Policja

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez Policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia lub zdrowia ofiar, a także imienia,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Osoby wzywające policję mają prawo do:

- uzyskania od policjantów zapewnienia doraźnego bezpieczeństwa,
- uzyskania informacji, kto przyjechał na wezwanie, numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki,
- wykorzystania dokumentacji interwencji policyjnej jako dowodów w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy,
- zgłoszenia interwencji policjantów na wiadomości w sprawie sądowej.

Prokuratura

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także wiadkowie mogą złożyć w prokuraturze, bądź na komisariacie Policji zawiadomienie o przestępstwie popełnionym w trybie publiczno-skargowym lub wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw popełnionych na wniosek osoby poszkodowanej).

PRAWO POLSKIE

Konstytucja RP

Art. 40

Nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych.

Ustawa Kodeks karny z 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 88 poz.553)

WAŻNE: Spowodowanie ciężkiego uszkodzenia ciała jest czynem z urzędu, to znaczy że policja i prokuratura mają obowiązek przeprowadzić postępowanie w tej sprawie. W przypadku lekkiego uszkodzenia ciała (które trwa dłużej niż 7 dni), ta zasada także obowiązuje, ale jeśli ofiarą jest osoba najbliższa sprawcy (np. ojciec brutalnie pobił własne dziecko), ściganie następuje na wniosek (znaczy to, że ofiara, a w tym przypadku przedstawiciel dziecka, np. matka, musi wyrazić zgodę na ściganie sprawcy). W przypadku uszkodzenia, które nie trwa dłużej niż 7 dni, ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Art 156

§1. Kto powoduje ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci:

1) pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia, **2)** innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej lub znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałe, istotnego zespłeczenia lub zniekształcenia ciała, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§2. Jeśli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§3. Jeśli następstwem czynu określonego w §1 jest śmierć człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Art. 157.

§1. Kto powoduje naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia, inny niż określony w art. 156

§1. podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§2. Kto powoduje naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia trwający nie dłużej niż 7 dni, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Art. 14.

1. Jeżeli zachodzą przesłanki dla zastosowania tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego o przestępstwo, o którym mowa w art. 13, sąd może zamiast tymczasowego aresztowania zastosować dozór Policji, pod warunkiem że oskarżony opuści lokal zajmowany wspólnie z pokrzywdzonym, w wyznaczonym przez sąd terminie, i określi miejsce pobytu.

2. W razie opuszczenia lokalu, o którym mowa w ust. 1, ograniczenie przewidziane w art. 275 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.5)) może także polegać na powstrzymaniu się od kontaktu z pokrzywdzonym w określony sposób.

PRAWO MIĘDZYNARODOWE

Konwencja o Prawach Dziecka

Art. 19.

1. Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych, dzieci pozostających pod opieką rodzica(ów), opiekuna(ów) prawnego(-ych) lub innej osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem.

2. Tego rodzaju środki ochronne powinny obejmować, tam gdzie jest to właściwe, skuteczne przedsięwzięcia w celu stworzenia programów socjalnych dla realizacji pomocy dziecku oraz osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem, jak również innych form działań prewencyjnych dla ustalania, informowania, wszczynania i prowadzenia śledztwa, postępowania, notowania wymienionych wyżej przypadków niewłaściwego traktowania dzieci oraz tam, gdzie jest to właściwe - ingerencji sędzi.

Kary cielesne, tortury i nieludzkie traktowanie

Kara fizyczna (kara cielesna) to każda kara, do której wymierzenia używana jest siła fizyczna, i która w zamierzeniu ma sprawić ból lub dyskomfort.

Eliminating Corporal Punishment: A Human Rights Imperative for Europe's Children (2005), Rada Europy.

W przypadku uzasadnionego podejrzenia, e popełniono przestępstwo, prokuratura wspólnie z Policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- wyjaśnienia okoliczności czynu,
- zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- ujawnienia sprawcy przemocy,
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci dozoru policyjnego, tymczasowego aresztowania.

Działalność gmin

Do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Możliwość działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych na terenie gmin:

1. Udostępnienie rodzinom, w których występuje przemoc, pomocy psychospołecznej i prawnej, poprzez:

a) tworzenie i prowadzenie:

- punktów informacyjno-konsultacyjnych,
- schronisk dla ofiar przemocy domowej,
- ośrodków interwencji kryzysowej,
- telefonów zaufania,
- programów rodowiskowych.

b) inicjowanie powstawania i wspieranie:

- organizacji społecznych pomagających ofiarom przemocy domowej,
- grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej.

Zadania te powinny być umieszczone w *Gminnym programie rozwiązywania problemów alkoholowych*. Na realizację tego programu gmina przeznaczona rodki z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu.

2. W przypadku gdy aktem przemocy towarzyszy picie alkoholu, należy powiadomić gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych, która zgodnie z prawem powinna:

- przeprowadzi dokładne rozeznanie sytuacji (wywiad rodowski),
- wezwie osobę nadużyającą alkoholu i stosującą przemoc na rozmowę ostrzegawczą, informując o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy wobec bliskich,
- udzieli wsparcia socjalnego, psychologicznego, prawnego osobom poszkodowanym,
- poinformować członków rodziny o możliwościach szukania pomocy w zakresie problemów alkoholowych i przemocy domowej,
- prowadzi dokumentację przypadku,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadomi organy ścigania,
- w razie konieczności powiadomi Policję i wniesie o jej działania zgodnie z kompetencjami, np. wizyty dzielnicowe,
- w razie konieczności powiadomi o potrzebie pomocy społecznej i wniesie o jej działania zgodnie z kompetencjami,
- wniesie do sądu rejonowego o zastosowanie, wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami pomagającymi ofiarom przemocy domowej w środowisku lokalnym,

Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej (zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji.

Pomoc społeczna jest udzielana m.in. innymi w przypadku przemocy w rodzinie. W strukturach lokalnych działają Miejskie lub Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej.

Bezpośredni pomoc rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustalonymi rejonizacjami. W ramach swoich kompetencji i zadań udzielają pomocy społecznej:

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Art. 189.

§1. Kto pozbawia człowieka wolności, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli pozbawienie wolności trwało dłużej niż 7 dni lub zostało czynione ze szczególnym udręceń, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Art. 190.

§1. Kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnione obawy, a nie jest spełniona, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§2. Ciganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

.

Art. 191.

§1. Kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbą bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§2. Jeżeli sprawca działa w sposób określony w § 1 w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Pomoc dla ofiar przemocy w rodzinie

Art. 3. Ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.05.180.1493)

Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się pomocy, w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego i socjalnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, poprzez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się z osobami pokrzywdzonymi;
- 4) zapewnienia, na życzenie osoby dotkniętej przemocą, bezpiecznego schronienia

PRAWO POLSKIE I EUROPEJSKIE

Czym jest przemoc w rodzinie?

Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.05.180.1493)

Art. 2.

Ilekro w ustawie jest mowa o:

[...]

2) przemoc w rodzinie - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

WAŻNE: Osoby, które w związku z pełnieniem obowiązków służbowych dowiedziały się o tym, że bymoby popełniono przestępstwo w rodzinie (np. pedagodzy szkolni, nauczyciele, lekarze, pediatrzy) mają obowiązek powiadomienia o tym.

Art. 12.

Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny, powinny niezwłocznie zawiadomić o tym Policję lub prokuratora.

Przejawy przemocy

Ustawa Kodeks karny z 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553)

Art. 207.

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadczą ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 popełniony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

- przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby. (Niebieska karta załącznik do wywiadu),
- przygotowuje wszechstronny plan pomocy,
- monitoruje efekty podjętych działań,
- pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- udziela szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazuje miejsca, gdzie można uzyskać taką pomoc,
- udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy **w uzasadnionych przypadkach:**
- § udziela pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych,
- § udziela pomocy rzeczowej np. przekazanie odzieży, żywności,
- § udziela zasiłków i pomocy na pokrycie kosztów ekonomicznego usamodzielnienia się informuje o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym,
- wskazuje miejsca zajmujące się pomocą ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach,
- w razie potrzeby będących na życzenie zainteresowanych zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji,
- w przypadku stwierdzenia będącego podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania,
- może organizować i prowadzić np. punkty informacyjne, ośrodki pomocy, grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej, wietlice dla dzieci,
- współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami

System opieki zdrowotnej

W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, do podstawowych obowiązków pracownika opieki zdrowotnej należą:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie, gdy ofiary będąc w wiadkowie próbują to ukryć,
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form

- przemoc i czstość występowania,
- poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy,
- wystawienie na próbę poszkodowanych za wiadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach.
- poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych, powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. śmiertelnego uszkodzenia ciała, śmiertelnych podejrzanych obrażeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania.

Organizacje pozarządowe

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie, w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp. Organizacje pozarządowe są to głównie stowarzyszenie, fundacje, kluby, organizacje przyrodnicze, np. Caritas. W zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej organizuj: telefony zaufania, punkty informacyjno-konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, hostele, wietlice dla dzieci.

W ramach swojej działalności oferuj m.in.:

- pomoc psychologiczną w grupie i kontakcie indywidualnym,
- pomoc prawną, w tym pisanie pozwów, wniosków,
- pomoc socjalną,
- grupy wsparcia, samopomocowe,
- pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci,
- udział w prowadzeniu wywiadów środowiskowych,
- udział w pracach zespołów pomagających ofiarom przemocy np. przy gminnej komisji czy ośrodku pomocy społecznej,
- udział w interwencjach,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych związanych np. z pomocą finansową

Natychmiast po otrzymaniu tych informacji, skontaktowałam się z wychowawczynią klasy Julii Jezierskiej Wandą Chylińską. Wychowawczyni poinformowała mnie, że dwa miesiące temu matka Julii Jezierskiej opuściła zakład karny, gdzie odbywała karę pozbawienia wolności za kradzież z włamaniem i na nowo przejęła opiekę nad córką. Przez czas jej pobytu w wicedzieńskim domu opieki opiekowała się babcia Krystyna Kownacka.

Na moje pytanie, czy wychowawczyni nie zauważyła wcześniej pogorszenia się stanu zdrowia i higieny uczennicy, Wanda Chylińska odpowiedziała, że rozmawiała o tym z matką Julii podczas wrześniowego zebrania rodziców, i że Anna Kownacka powiedziała jej, że w wakacje dziewczyna przeszła bardzo ciężkie choroby i dlatego jest wychudzona i smutna. Razem z wychowawczynią i pedagogiem szkolnym ustalili, że trzeba skontaktować się z matką Julii Jezierskiej i wyjaśnić całą sytuację.

W dniu 20 września 2005 r. Anna Kownacka stawiała się w moim gabinecie na umówione spotkanie. Pomimo wczesnej godziny popołudniowej, kobieta była w stanie nietrzeźwym. Zachowywała się w sposób agresywny. Była pobudzona. Oskarżyła wychowawczynię o „donoszenie” i wtrącanie się w nie swoje sprawy. Na moje uwagi, że Julia jest niedożywiona, potrzebuje pomocy ortopedycznej i dentystrycznej, odpowiedziała, że jej córki nie przestanie nadmiernie interesować się dzieckiem, to mi tak pokazę, a długo jej popamiętam.

Wiedkiem całego zajęcia była pedagog szkolna Alicja Jaworska. Jeszcze tego samego dnia pedagog szkolna rozmawiała z Julią Jezierską.

Dziewczynka przyznała, że matka nadużywa alkoholu i bardzo rzadko bywa w domu. Powiedziała, że matka nie interesuje się jej losem, nie daje jej pieniędzy, nie pierze ubrań, nie chce jej dawać żadnych pieniędzy na jedzenie, książki czy nawet na mydło. Przyznała także, że matka często wraca do domu w nocy w towarzystwie mężczyzny i wtedy ona musi spać albo na strychu, gdzie jest zimno i brudno, albo w komórce obok domu. Uczennica wyznała, że bardzo chciałaby znów mieszkać u babci, ale matka zabroniła jej kontaktować się z babcią pod groźbą pobicia. Podczas całej rozmowy z pedagogiem, Julia Jezierska płakała. W związku z powyższym dla dobra Julii Jezierskiej konieczne jest wydanie odpowiednich zarządzeń przez Sąd.

Maria Kowalik

Załączniki: lili Jezierskiej

1. Kserokopia dokumentacji medycznej Julii.
2. (inne załączone dokumenty)

Zawiadomienie o naruszeniu dobra małoletniego⁵

Ostroł ka, 2 pa dziernika 2005 r.

S d Rejonowy w Ostroł ce
Wydział Rodzinny i Nietletnich

Zawiadamiaj cy: Maria Kowalik
Dyrektorka Gimnazjum nr 4
ul. Bohaterów Westerplatte 14/15
00-987 Ostroł ka

ZAWIADOMIENIE

Zawiadamiam o tym, i zagro one jest dobro dziecka Julii Jezierskiej. Julia Jezierska jest nara ona na uszczerbek na zdrowiu fizycznym z racji tego, i jest zaniedbywana przez matk Ann Kownack .

Ponadto, zwracam si o rozpatrzenie mo liwo ci pozbawienia władzy rodzicielskiej przysługuj cej matce Julii Jezierskiej, Annie Kowanckiej i ustanowienia Krystyny Kownackiej babci Julii Jezierskiej jej opiekunem prawnym.

UZASADNIENIE

Julia Jezierska urodziła si w dn. 3 stycznia 1995 r. Mieszka razem z matk Ann Kownack przy ul. Bełskiej 12 m. 4 w Ostroł ce. Ojciec dziewczynki nie yje.

W zwi zku z pełnieniem funkcji dyrektorki Gimnazjum nr 4 im. Marii Konopnickiej w Ostroł ce uzyskałam nast puj ce informacje wiadcze o zagro eniu dobra dziecka Julii Jezierskiej.

W dniu 18 wrze nia 2005 roku lekarz szkolny dr El bieta bik poinformowała mnie, e podczas co kwartalnej kontroli stanu zdrowia uczniów odkryła, i Julia Jezierska jest bardzo zaniedbana pod wzgl dem zdrowotnym i higienicznym. Badania ujawniły, e dziewczynka wa y 36 kilogramów przy wzro cie 149 cm, a zatem istotnie poni ej normy, ma zaawansowane skrzywienie kr gosłupa, płaskostopie, liczne ubytki w z bach oraz zaawansowan próchnic . Piel gniarka stwierdziła ponadto, e dziewczynka ma wszawic , a tak e liczne odparzenia w pachwinach i pachach b d ce, jak wyja niła sama uczennica efektem dezynfekowania przez ni tych miejsc alkoholem w celu wyeliminowania brzydkiego zapachu. Bielizna i ubranie Julii Jezierskiej były bardzo zniszczone i brudne.

Dowód: kserokopia dokumentacji medycznej Julii Jezierskiej.

Współpraca słu b i instytucji

Ofiary przemocy domowej potrzebuj zwykle pomocy psychologicznej, prawnej, materialnej, socjalnej, medycznej, a tak e wsparcia.

Niezmiernie istotna jest współpraca i przepływ informacji pomi dzy ró nymi instytucjami i organizacjami zajmuj cymi si pomaganiem ofiarom przemocy domowej, a co za tym idzie tworzenie koalicji lokalnych, np. LOKALNEJ KOALICJI NA RZECZ DZIECKA.

Czynniki sprzyjaj ce podniesieniu skuteczno ci pomocy ofiarom przemocy domowej wiadczonej przez ró ne słu by to:

- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych, składaj cych si z przedstawicieli ró nych instytucji, np. policjant, pracownik socjalny, lekarz, pedagog,
- znajomo miejsc, osób, mo liwo ci udzielenia pomocy w rodowisku lokalnym,
- przekazywanie i zbieranie informacji od poszczególnych osób i instytucji pomagaj cych rodzinom,
- konsekwentne egzekwowanie wiadcze wynikaj cych z zada i kompetencji poszczególnych instytucji,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zjawiska przemocy domowej oraz sposobów skutecznej interwencji i mo liwo ci pomocy,
- odpowiednia dokumentacja poszczególnych przypadków, form udzielania pomocy i efektów. **Uwaga:** odpowiednio prowadzona dokumentacja jest niezwykle pomocna w ewentualnym post powaniu karnym przeciwko sprawcy.

Jak rozmawia z dzieckiem ofiar przemocy?

Rozmowa z dzieckiem na temat przemocy w domu jest trudna zarówno dla profesjonalisty, jak i dla dziecka. Dlatego tak wa ne jest, aby si do niej dobrze przygotowa . Je li rozmowa ta ma przynie dziecku realn pomoc, nale y pami ta o kilku wa nych zasadach³:

³W oparciu o tekst J. Zmarzlik, B. Pawlak Jordan, „Fundacja Dzieci Niczyje”.

Miejsce i czas rozmowy

Nie może ona odbywać się w gwarze, hałasie, w obecności wielu osób oraz w trakcie załatwiania innych spraw. Miejsce rozmowy powinno być miejscem neutralnym, możliwie cichym i bezpiecznym. Dziecko będzie czuło się lepiej i pewniej, gdy samo wybierze miejsce, w którym chce usiąść oraz jeżeli będzie miało koło siebie chusteczki i coś do picia. Nie należy budować między sobą a dzieckiem przegrody w postaci biurka. Należy zadbać o to, aby w trakcie rozmowy nie przeszkadzali inni nauczyciele i dzieci, dzwoniące telefony, interesanci.

Co dziecko powinno usłysze ...

Podczas rozmowy z dzieckiem maltretowanym należy pamiętać, aby powiedzieć mu, że:

- ➔ nie jest winne temu, co je spotkało: całkowicie odpowiedzialny za bicie, krzyk lub „zły dotyk” ponosi dorosły sprawca,
- ➔ nie jest winne temu, że nie powiedziało wcześniej o tym, co mu się przydarzyło,
- ➔ to samo spotyka bardzo wiele dzieci i nie jest ono jedynym dzieckiem, które ma taki problem,
- ➔ to bardzo dobrze, jeśli komukolwiek o tym powiedziało, może na mu pomóc.

Jak prowadzić rozmowę z dzieckiem ofiarą przemocy?

Przed przystąpieniem do rozmowy z dzieckiem, należy zaplanować jej przebieg oraz określić jej cel. Generalnie celem takiej rozmowy powinno być, nie tylko zebranie informacji o sytuacji dziecka, ale również udzielenie mu wsparcia. Dzieci maltretowane przez rodziców często mają trudności w otwartym opowiadaniu o swoich traumatycznych przeżyciach. Dlatego ważne jest, aby dorosły nie pośpieszał dziecka i dostosował się do jego tempa relacjonowania zdarzeń.

Na początku rozmowy należy zbudować z dzieckiem dobrą relację. Dobrze jest zatem rozpocząć rozmowę od tematów neutralnych, niezwiązanych z przemocą, ale ważnych dla dziecka, porozmawiać z nim o jego zainteresowaniach, sukcesach,

rozrabiał. Chłopiec przyznał ponadto, że w maju 2005 r., ojciec pobił go do tak mocno, że ten zemdlął w szkole.

W oparciu o informacje uzyskane od pedagoga szkolnego, wcześniejsze ustalenia pielęgniarki oraz rozmowy z matką chłopca, uznałem za uzasadnione, zawiadomić organy ścigania o podejrzeniu popełnienia przez Roberta Kowalskiego przestępstwa przeciwko małoletniemu Adrianowi Kowalskiemu.

W dniu dzisiejszym, tj. 26 września 2007 r., złożyłem także w Sądzie Rejonowym w zawiadomienie o naruszeniu dobra małoletniego Adriana Kowalskiego.

Podpis osoby zawiadamiającej: _____

Załączniki:

1. kserokopia dokumentacji medycznej Adriana Kowalskiego
2. zawiadomienie o naruszeniu dobra małoletniego Adriana Kowalskiego
3. ... (inne załączone dokumenty)

zdiagnozowaniu. Natychmiast po otrzymaniu tych informacji, spotkałem się z wychowawczynią jego klasy Krystyną Kubik oraz z pedagogiem szkolnym Markiem Walecznym. Wspólnie uzgodniliśmy, że trzeba skontaktować się z rodzicami chłopca. Jeszcze tego samego dnia zadzwoniłem do domu Adriana Kowalskiego. Telefon odebrała matka chłopca Elbieta Kowalska. Kobieta twierdziła, że nie może przyjść do szkoły, z powodu choroby sześciomiesięcznej córki Karoliny (dziewczynka ma zespół Downa). Nie chciała także, aby ktokolwiek ze szkoły odwiedził jej w domu. Rozmawiając z matką chłopca odniosłem wrażenie, że była zdenerwowana i wystraszona. W dniu 12 września wychowawczyni Krystyna Kubik rozmawiała na osobności z Adrianem Kowalskim. Chłopiec nie chciał rozmawiać o obrażeniach, ani o tym skłócić się z kolegami na podwórku, a nie być w domu, a na pytania „Dlaczego nie lubisz bawić się w domu?”, stwierdził „Tata bardzo ciężko pracuje, żeby nasz wszystkich wyżywić i musi mieć spokój”. Pedagog Marek Waleczny rozmawiał z Tomaszem Wieniewskim w dniu 13 września i mniej więcej tydzień później. Celem pierwszej rozmowy było pozyskanie zaufania chłopca, nie były poruszane kwestie związane z rodziną i obrażeniami. Podczas drugiej rozmowy, Tomasz powiedział pedagogowi, że tata czuje się zdenerwowany, bo za dużo pracuje. Na pytanie skłócić się z kolegami i przegrać na jego plecach, odpowiedział, że został uderzony przez kolegę z podwórka. Nie chciał jednak podać imienia kolegi ani okoliczności całego zajścia. 25 września Adrian Kowalski po raz trzeci spotkał się z pedagogiem Markiem Walecznym. Tym razem do spotkania doszło na skutek prośby nauczycielki muzyki Ilony Kowalskiej, która nie mogła poradzić sobie z chłopcem podczas lekcji. Tomasz był bardzo rozdrażniony i po raz pierwszy od początku roku szkolnego zachowywał się agresywnie wobec kolegów z klasy. Mocno uderzył w ramiona dziewczynki, która nie chciała mu oddać piórnika, a jej koleżankę obrzucił najgorszymi wyzwiskami i inwektywami. W trakcie rozmowy z pedagogiem szkolnym Adrian Kowalski zachowywał się bardzo niespokojnie. Był zdenerwowany i przerażony. Gdy pedagog wspominał o konieczności rozmowy z rodzicami, Adrian zaczął go błagać, aby pod jakimś pozorem nic nie mówił ojcu o jego zachowaniu wobec koleżanek z klasy. Gdy pedagog zapewnił go, że nic takiego nie będzie miało miejsca, Adrian Kowalski rozplakał się. Powiedział: „Boję się chodzić do domu, bo tata krzyczy na mnie, na mamę i na Karolinę. Czasami bije mnie mocno kablem.” Chłopiec przyznał także, że ojciec pobił go na początku września za to, że zmuszył się w nocy i zabrudził nową koszulkę. Powiedział również, że ojciec nie darowałby mu, gdyby dowiedział się o tym, co dzisiaj zrobił w szkole. Adrian Kowalski opowiedział także, że ojciec czuje się z niego „gnojem” i „b katem”, i że wiele razy groził mu, że go zabije, je li będzie dalej hałasował czy

pozna jego opinie na różne, istotne dla niego tematy. Pozwala to na pokazanie dziecku, że jest ważny i że będzie słuchane, **co stanowi warunek zdobycia jego zaufania i otwarcia się**.

Po dobrym nawiazaniu kontaktu z dzieckiem można delikatnie przejść do pytań związanych z zasadniczym celem spotkania. Ważne jest, aby zacząć od pytań otwartych, które dają dziecku możliwość wypowiedzenia o swoim problemie własnymi słowami.

Wypowiedzi prowadzących rozmowę mogą zaczynać się od wyrażenia:

„czy mógłby mi o tym powiedzieć”,

„chciałabym lepiej zrozumieć, co ci się zdarzyło”,

„czy może opowiedzieć co wiacie o tej sytuacji”.

Nie wolno zadawać pytań sugerujących. Należy także pamiętać o tym, aby nie zadawać pytań złoonych: („czy tata kiedykolwiek dotykał cię tutaj, a jeśli tak, to kiedy i w jakich okolicznościach”) oraz unikać pytań zaczynających się od „dlaczego”, np. „dlaczego nie powiedziała o tym wczoraj”, „dlaczego tam poszła”. Pytania te wywołują poczucie winy. Rozmawiając z nauczycielem dziecko może być przekonane, że powinno znać odpowiedź na każde pytanie. Należy je zapewnić, że ma prawo czegoś nie wiedzieć, nie rozumieć pytania lub nie chcieć na nie odpowiedzieć. Taka informacja wzmacnia jego poczucie bezpieczeństwa i zmniejsza prawdopodobieństwo tego, że w wypowiedziach dziecka pojawią się treści nieprawdziwe.

Podczas rozmowy z dzieckiem, cały czas należy pamiętać, aby posługiwać się językiem dostosowanym do jego poziomu intelektualnego i rozwojowego. Należy mówić językiem maksymalnie prostym, używać zdań pojedynczych, nie stosować podwójnych przeczących, unikać zaimków, nie posługiwać się terminologią fachową.

Pomocne w pogłębianiu kontaktu z dzieckiem jest stosowanie technik aktywnego słuchania, w szczególności ci parafrazy i odzwierciedlenia.

Parafrazowanie polega na powtarzaniu własnymi słowami tego, co powiedział rozmówca, a odzwierciedlenie – na nazwaniu uczuć i emocji demonstrowanych lub wyrażonych przez drugą stronę. Parafraza zawsze zaczyna się od słów: „o ile dobrze zrozumiałam/powiedziałeś, to...”. Dorostłemu pozwala ona

upewni si , e dobrze zrozumiało sowa dziecka, dziecku za daje poczucie bycia słuchanym i rozumianym. W kontakcie z dzieckiem maltretowanym pomagają równie **odzwierciedlanie jego emocji**, które ono samo niejednokrotnie przez lata w sobie tłumi.

Odzwierciedlanie pomaga dziecku nazywa i pełniej do wiadczy tego, co czuje. Mo emy powiedzie „**widz , e jest ci smutno**”. Wa ne jest, aby powiedzie dziecku, e ma prawo czu zło , rozgoryczanie, e to normalne, i czuje al do rodziców. Rozmowa o do wiadczeniu **przemocowym** jest dla dziecka poruszaj ca emocjonalnie. Naley pozwoli mu wyplaka si , pokazywa strach, ból, uwolni zło . Nie wolno zaprzecza lub bagatelizowa jego uczu .

Rozmowa z dzieckiem - ofiar przemocy nie jest ledztwem!

Nie jest zadaniem nauczyciela zbieranie dowodów, ustalanie szczegółów i niepodwa alnych faktów. Naley pozwoli dziecku ujawni to, na co jest gotowe. W przyszło ci b dzie musiało powtórzy swoj opowie s dzieciu i specjali cie psychologowi. To oni zajm si doprecyzowaniem szczegółów. Wielokrotne powtarzanie urazowych tre ci jest dla dziecka bolesne. Istnieje równie niebezpiecze stwo, e jego kolejne wypowiedzi b d mniej spontaniczne, a przez to mniej wiarygodne.

Dziecko mo e równie nauczy si relacjonowa wydarzenia w sposób zgodny z logik my lenia osób dorosłych i przej ich słownictwo. Jednocze nale y pami ta , aby nie hamowa dziecka. Naley by gotowym na wysłuchanie tego, co ma ono do powiedzenia nawet, gdyby to było bardzo trudne.

Pod adnym pozorem nie wolno obiecywa dziecku, e rozmow z nim zachowa si w tajemnicy. Taka obietnica zamyka drog do podejmowania jakiegokolwiek interwencji, a co wi cej jest niezgodna z obowi zuj cym prawem.

Wzory pism. Zawiadomienie o popełnieniu przest pstwa⁴

Miejscowo , data
Prokuratura Rejonowa

w ...

Zawiadamiaj cy:

Imi i nazwisko ...

Adres ...

Zawiadomienie o popełnieniu przest pstwa.

Zawiadamiam, i zachodzi podejrzenie popełnienia przez Roberta Kowalskiego przest pstwa fizycznego i psychicznego zn cania si nad małoletnim synem Adrianem Kowalskim w postaci bicia i duszenia małoletniego, ubli ania mu i gro enia pozbawieniem ycia.

Uzasadnienie:

Adrian Kowalski, ur. 15.02.1996 r., zamieszkuje przy ul. widnickiej 12/2, razem ze swoj rodzin : ojcem Adrianem Kowalskim, matk El biet Kowalsk i półroczn siostr Karolin Kowalsk . Jest on uczniem Szkoły Podstawowej nr 8 w Katowicach i od dnia 1 wrze nia 2007 r. do chwili obecnej ucz szcza do klasy 6b.

W zwi zku z pełnieniem funkcji dyrektora SP nr 8 uzyskałem poni sze informacje uzasadniaj ce przypuszczenie popełnienia przest pstwa.

W dniu 12 wrze nia 2007 r., podczas lekcji wychowania fizycznego nauczycielka Janina Wolska zauwa yła, e Adrian Kowalski ma liczne kilkunastocentymetrowe pr gi na plecach. Skierowała chłopca do piel gnarki szkolnej Moniki Paszkowskiej.

Podczas badania piel gnarka stwierdziła, e dziecko, oprócz pr g na plecach, ma tak e cztery oliwkowo-brunatne zasinienia o rednicy około 8-12 centymetrów na po laskach i obu udach.

Chłopiec nie chiał powiedzie sk d ma te obra enia. Stan zdrowia Adriana Kowalskiego został opisany w dokumentacji medycznej ucznia.

Dowód: kserokopia dokumentacji medycznej Adriana Kowalskiego.

Piel gnarka poinformowała mnie o obra eniach na ciele Adriana Kowalskiego zaraz po ich

⁴Na podstawie: „Przemoc w rodzinie”, Centrum Praw Kobiet 2006 r.